

María José MUÑOZ, Patricia CAÑIZARES, Cristina MARTÍN (eds.), *La compilación del saber en la Edad Media / La compilation du savoir au Moyen Age / The compilation of knowledge in the Middle Ages*, Porto, Fédération Internationale des Instituts d'Études Médiévales, 2013, 632 pp. (Textes et Études du Moyen Âge; 69). ISBN 978-2-503-55034-3.

El present volum recull les actes del Col·loqui internacional *La compilación del saber en la Edad Media*, organitzat pel Departamento de Filología Latina de la Universidad Complutense de Madrid entre els dies 20 i 22 de juny de 2012. Es tracta del col·loqui anual de la Fédération Internationale des Instituts d'Études Médiévales (FIDEM) el qual, en aquesta ocasió, es va celebrar amb l'objectiu d'analitzar la compilació a l'Edat Mitjana per tal de determinar com aquesta pràctica contribueix al saber medieval i com, emprada com a instrument del treball intel·lectual, exerceix un paper mediador en la transmissió de la cultura.

Durant l'Edat Mitjana, diverses tècniques de compilació de textos d'altres autors experimentaren una notable difusió i, fins i tot, donaren peu a la creació de gèneres literaris com l'enciclopèdia, el florilegi o el compendi. Aquestes produccions han estat llargament menyspreades per la investigació, però recentment han començat a rebre més atenció per part dels medievalistes. Fruit d'aquest interès per la denominada literatura de préstec o de plagi sorgeix el tema general del col·loqui.

El volum recull les quatre ponències que es pronunciaren, així com 30 de les més de 40 comunicacions presentades. En primer lloc, les ponències van córrer a càrrec de quatre científics de renom internacional: Jacqueline Hamesse, la qual va parlar de l'evolució dels florilegis medievals; César Chaparro, amb una presentació sobre la *faula* llatina medieval; Carmen Codoñer, amb una ponència al voltant dels glossaris, vocabularis, definicions i etimologies; i, finalment, Louis Holtz, president d'honor de la FIDEM, darrer en parlar i encarregat d'extreure unes conclusions finals del col·loqui. Les primeres tres ponències es troben recollides a l'inici del volum, a continuació d'una breu presentació per part de les editores María José Muñoz, Patricia Cañizares i Cristina Martín. Com resulta lògic, la ponència final clou també l'edició de les actes.

D'altra banda, els temes de les comunicacions van agrupar-se en vuit sessions, tot seguint uns criteris temàtics, històrics o regionals. Així doncs, els vuit temes principals foren: antecedents, àmbit filosòfic, enciclopèdies, aspectes religiosos, compendis, àmbit hispànic, florilegis, i compilacions humanístiques o pre-humanístiques. A l'hora d'editar els textos, però, s'ha seguit un ordre estrictament alfabètic dels cognoms dels autors.

El volum finalitza amb tres complets índexs realitzats per Marta Cruz i Irene Villarroel. En primer lloc, s'ofereix un índex de manuscrits (pp. 607-610), seguit d'un

índex d'autors i obres antics, medievals i renaixentistes (pp. 613-619) i, finalment, s'inclou un índex d'autors moderns (pp. 622-632).

A les conclusions, Holtz remarca la internacionalitat del col·loqui, especificant els països d'origen dels ponents (p. 603). Amb una destacada presència d'investigadors ibèrics, donada la localització de la trobada, no manca la col·laboració de membres de la FIDEM procedents de països com Bèlgica, Hongria, Finlàndia, Canadà o l'Argentina, entre d'altres. L'ampli nombre de comunicacions presentades sobre temes tan específics però al mateix temps tan diversos denota la vitalitat de la qual gaudeix un objecte d'estudi com la compilació del saber a l'Edat Mitjana. Malgrat que l'augment de l'interès per aquesta qüestió sigui relativament recent, el present volum és testimoni de l'alta qualitat de les investigacions que l'aborden des de les perspectives més diverses. Es tracta, per tant, d'un recull imprescindible per a l'estudi de la compilació del saber a l'Edat Mitjana, tema que de ben segur seguirà desenvolupant-se amb força durant els propers anys.

MARTA PUNSOLA MUNÁRRIZ
Institució Milà i Fontanals, CSIC. Barcelona